

Fővárosi Ítéltábla

9.Pf.20.739/2022/3.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Pallagi Ádám ügyvéd (ügyvéd címe.) által képviselt **felperes** (felperes címe) felperesnek – az Igazságügyi Minisztérium (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 4., ügyintéző: kamarai jogtanácsos neve kamarai jogtanácsos) által képviselt **Magyar Állam** alperes ellen **kártalanítás megfizetése** iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2022. október 11. napján meghozott 23.P.22.875/2021/19. számú ítélete ellen a felperes 21. és az alperes 20. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a felperes keresetét teljes egészében elutasítja, és a felperes perköltség fizetési kötelezettségét 200.000 (kétszázezer) forintra felemeli. Az illeték megfizetéséről és viseléséről hozott rendelkezést részben és akként változtatja meg, hogy kötelezi a felperest, e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül fizessen meg az államnak 240.000 (kétszáznegyvenezer) forint kereseti illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül fizessen meg az államnak 320.000 (háromszázhuszezer) forint fellebbezési illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes végleges keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 4.000.000 forint és ennek 2019. december 4. napjától a kifizetésig számított kamata megfizetésére a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (új Be.) 844. §-a, 848. §-a, 849. §-a, 853. §-a és 671. § 5. pontja, továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 2:52. §-a alapján. Az alperes ellenkérelmére úgy nyilatkozott, hogy jelen esetben az új Be. 845. § (4) bekezdés b) pontja valósult meg.

[2] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen azt adta elő, hogy a felperes által előadott helyzet egyik, az új Be.-ben található kártalanításra okot adó tényállásnak sem felel meg, így kártalanítás részére nem jár. Másodlagosan kártalanítást kizáró okra hivatkozott, harmadlagosan pedig arra, hogy a kereset összege eltúlzott.

[3] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 800.000 forint tőkét és ennek 2019. december 4. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 109.200 forint perköltséget és külön felhívásra az állam javára 192.000 forint le nem rótt eljárási illetéket, míg 48.000 forint eljárási illetéket az állam visel.

[4] Arra a következtetésre jutott, hogy a jelen eljárásra nem a felperes által hivatkozott új Be., hanem a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) alkalmazandó, figyelemmel az új Be. 853. § (1) bekezdésében írt utaló szabályra, az új Ptk. kártalanításra és sérelemdíjra irányadó rendelkezéseire, továbbá a 2013. évi CLXXXVII. törvény (új Ptk.) 54. § (1) bekezdésére. Emellett megállapította azt is, hogy miután a nem vagyoni hátrányt okozó magatartás, azaz a felperes feltételes szabadságvesztésének megszüntetését elrendelő bírósági döntések 2010-ben és 2011-ben születtek, így az új Ptk. 54. §-a szerint a jelen pert a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) rendelkezései alapján kell elbírálni.

[5] Az alperes védekezésére tekintettel vizsgálta, hogy a kereset jogalapja fennáll-e. Elsősorban kiemelte, hogy a feltételes szabadság elévülését kimondó 24.Bpk.913/2019/8-I. számú végzés rendelkező részében foglalt tájékoztatás, miszerint kártalanítás jár a terheltnek, ha a büntetőeljárásban vagy annak eredményeként a szabadságát alaptalanul korlátozták, illetve elvonták, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 263. § (2) bekezdése és 264. §-a alapján az eljáró polgári bíróságot nem köti. A régi Be. 581. § (1) bekezdése szerint kellett vizsgálni, hogy a felperest megilleti-e a kártalanítás, vagy sem. A jogszabálynak megfelelően ehhez három feltételnek kell megvalósulnia. Egyrészt kártalanítás jogerős ítélet alapján kitöltött szabadságvesztés esetén abban az esetben jár, ha a terheltet rendkívüli jogorvoslat folytán felmentették, egyéb büntetésre ítélték, próbára bocsátották vagy megrovásban részesítették, az eljárást vele szemben megszüntették, vagy megállapították, hogy a kényszergyógykezelést törvényes ok nélkül rendelték el. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes esetében nem volt vitás, hogy jogerős ítélet alapján töltötte a kifogásolt szabadságvesztést. Másrészt az a döntés, amely azt állapította meg, hogy a

korábban elrendelt feltételes szabadság elévült, azaz a Debreceni Törvényszék 24.Bpk.913/2019/8-I. számú végzése, az új Be. 671. § 5. pontja szerinti egyszerűsített felülvizsgálati eljárás során keletkezett, amely a rendkívüli jogorvoslatok címmel ellátott részben szerepel, így egyértelműen rendkívüli jogorvoslatnak minősül. Tehát a Be. 581. § (1) bekezdésben a megkívántak közül két tényállási elem megvalósult. Az egyszerűsített felülvizsgálat során hozott végzésről pedig az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az a tény, hogy a feltételes szabadságra bocsátás végrehajthatósága elévült, végső soron enyhébb büntetést eredményezett, így a határozat – tartalmát és következményeit tekintve – megfelel a régi Be. 581. § (1) bekezdésében megkívánt döntésnek, tehát a kártalanítás alapjául támasztott harmadik feltétel is teljesül. A kártalanítást kizáró ok fennállását nem fogadta el, ezért arra a következtetésre jutott, hogy a kereset jogalapja fennáll, és a felperes számára a régi Be. 581. § (1) bekezdés b) pontja alapján kártalanítás jár. Ezt követően vizsgálta a felperes által hátrányként előadott körülményeket, és arra jutott, hogy ezek nagyrészt megegyeznek a szabadságelvonással köztudomásúlag együtt járó hátrányokkal, és mindezek mérlegelésével a felperes részére 800.000 forint kártalanítást ítélt meg.

[6] Az ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezett.

[7] A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és azt kérte, hogy az ítéltábla kötelezze az alperest 4.000.000 forint „kártérítés” és annak 2019. december 4. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamata megfizetésére.

[8] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból helytálló jogi következtetéseket vont le, ugyanakkor a kártalanítás mértékét nem megfelelő módon állapította meg, a kártalanítási összeget az összes körülmény mérlegelésével fel kell emelni.

[9] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és elsődlegesen a kereset jogalap hiányában, másodlagosan kártalanítást kizáró ok fennállása miatti elutasítását kérte.

[10] A másodfokú bíróság felülbírálati jogköreként a Pp. 369. § (3) bekezdés b) és d) pontját jelölte meg. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a jelen ügyben a régi Be. rendelkezéseit kell alkalmazni. Mind a régi Be. 583. § (1) bekezdése, mind az új Be. 849. § (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy a kártalanítás az azt megalapozó határozat terhelttel történő közlésétől válik esedékessé. A jelen esetben az egyszerűsített felülvizsgálat eredményeképp született határozat 2019. december 4-én kelt. Tehát a kártalanítási jogviszony ekkor keletkezett, így az ügyben az új Be. irányadó. Egyébként, ha a régi Be.-t kellene alkalmazni, akkor azt lehetne megállapítani, hogy a felperes a perindítási határidőt nem tartotta be. Fenntartotta, hogy a felperessel történtek az új Be. rendelkezései alapján kártalanítást nem alapoznak meg. Az egyszerűsített felülvizsgálat valóban rendkívüli jogorvoslatnak minősül, azonban ennek eredményeképpen a Debreceni Törvényszék a 24.Bpk.913/2019/8-I. számú végzésben nem rendelkezett a felperes enyhébb büntetésre ítéléséről, a döntésével csupán a Debreceni Törvényszék, majd a Debreceni Ítéltábla jogerős ítéletének a feltételes szabadság megszüntetéséről szóló rendelkezését helyezte hatályon kívül, és a feltételes szabadságra bocsátás végrehajthatóságának elévülését

állapította meg. A rendkívüli jogorvoslat, tehát a korábbi elítélést összbüntetésbe foglaló Egri Városi Bíróság 2.Bk.3053/2004/4. számú ítéletének rendelkezéseit, különösen az abban kiszabott szabadságvesztés időtartamát, illetve végrehajtását nem érintette, a döntést nem változtatta meg, a felperes enyhébb büntetését nem állapította meg. Erre tekintettel az új Be. 845. §-ában megkívánt kártalanítási feltételek nem valósultak meg, így a felperesnek nem jár kártalanítás. Kiemelte, hogy a felperes egyébként keresetében mindvégig jogellenességre hivatkozott, ami a jogszerű károkozás miatt járó kártalanítás alapjául nem szolgálhat. Fenntartotta azt a védekezését is, hogy az új Be. 846. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kártalanítást kizáró ok is megvalósult azzal, hogy a felperes a nyomozás során a bűnösségét beismerte.

[11] A felperes fellebbezése nem, míg az alperes fellebbezése megalapozott.

[12] Az elsőfokú bíróság a keresetnek részben adott helyt, a felperes a teljes helytadás, az alperes pedig teljes elutasítás iránt fellebbezett, így az ítéletnek nem volt a Pp. 358. § (5) bekezdésének megfelelően első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése.

[13] Az ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben, hogy a per eldöntése során mely jogszabályokat kell alkalmazni. A felperes a 23.P.23.475/2020/5. végzésre adott válaszában, a 23.P.23.475/2020/6. számú beadványában azt adta elő, hogy 2019. május 14-től 2019. december 4-ig telt el az a 6 hónap 20 nap, amikor jogtalanul korlátozták a szabadságát. Ezt az időszakot azért kellett büntetés-végrehajtási intézetben töltenie, mert a Debreceni Ítéltábla 2011. január 20. napján kelt Bf.III.268/2010/53. számú ítéletével a korábbi összbüntetési ítéletből engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette. Emellett a keresetből az derül ki, hogy álláspontja szerint a kártalanításra alapot adó határozat a Debreceni Törvényszék 24.Bpk.913/2019/8-I. számú, 2019. december 4. napján kelt és ekkor véglegessé vált határozata. Az elsőfokú bíróság mindebből azt vezette le, hogy a kártalanításra okot adó, kárt okozó magatartás még az új Ptk. hatálybalépése előtt történt, ezért az új Ptké. 54. § (1) bekezdése alapján az ügyre a régi Ptk. alkalmazandó. Azonban az új Be. 853. § (1) bekezdése a kártalanítás és a sérelemdíj szabályait hívja fel, amelyek csak az új Ptk.-ban találhatók, ezért kell a régi Be. előírásait figyelembe venni.

[14] Az ítéltábla ezzel szemben kiemeli, hogy a kártalanítási jogviszony tartalmát és létrejöttét nem a Polgári Törvénykönyv, hanem a mindenkorai büntetőeljárás törvény határozza meg, miután akár a régi, akár az új Be. utaló szabálya folytán a Polgári Törvénykönyv szabályait csak a kártalanítás módjára és mértékére kell alkalmazni. Ezért annak vizsgálata során, hogy az ügyre melyik jogszabályt kell alkalmazni, a jogviszonyt meghatározó anyagi jogi szabályokat tartalmazó büntetőeljárás törvényből, annak hatályából kell kiindulni. Jelen esetben a felperes által a kártalanítás alapjául megjelölt határozat 2019. december 4-én, az új Be. szerint lefolytatott eljárás során született, miután az új Be. a 867. §-a szerint 2018. július 1-jén lépett hatályba. A kártalanítási eljárásra speciális hatálybaléptetési szabályt a törvény nem tartalmaz. Az új Be. 844. és 855. §-ainak rendelkezései értelmében a kártalanítási jogviszony létrejöttéhez a jogszabály két tény bekövetkezését kívánja meg: egyrészt a felperesnek törvényben meghatározott személyi szabadságot korlátozó

kényszerintézkedést vagy büntetést kell elszenvednie, másrészt az eljárásnak valamilyen, a törvényben pontosan meghatározott módon e büntetés megszüntetésével vagy enyhítésével kell végződnie. Jelen esetben a felperes által előadott, a kártalanítás alapjául szolgáló tények (azaz mind az álláspontja szerint alaptalan fogvatartás, mind a rá kedvező döntés) teljeskörűen az új Be. hatályba lépése után következtek be, ebből pedig – figyelemmel a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés a) pontjára – az következik, hogy a keresetben állított kártalanítási jogviszony az új Be. hatálya alatt jött létre, így a perbeli jogviszonyra az új Be. az irányadó. Miután az új Be. 853. § (2) bekezdésének utaló szabálya pedig valóban az új Ptk.-t hívja fel, így a kártalanítás módjára és mértékére ez a jogszabály alkalmazandó. A felperes a keresetét ezekre a rendelkezésekre is alapította, így nem volt akadálya az érdemi elbírálásnak.

[15] Az ítéltábla kiemeli, hogy kártalanítás, ahogy az új Ptk. 6:564. §-a általános jelleggel rögzíti is, a jogszerűen okozott károkért jár, és csak olyan esetben, amikor azt jogszabály kifejezetten előírja. Nem létezik olyan szabály, amely – akár a büntetőeljárás törvény alapján alkalmazott alaptalan szabadságelvonás, akár más ok fennállása esetén – általánosságban kártalanítási jogosultságot keletkeztetne, hanem kártalanítás csak olyan esetben követelhető, amikor valamely, egyébként jogszerű tevékenység jogkövetkezményeinek elhárítása céljából ezt az állam jogszabályban kifejezetten vállalja.

[16] Ellentétben a Debreceni Törvényszék 24.Bpk.913/2019/8/I. számú végzésében foglaltakkal, az új Be. alapján nem minden esetben jár kártalanítás a terheltnek, ha a büntetőeljárásban vagy annak eredményeként a szabadságát alaptalanul korlátozták, illetve elvonták, hanem – ahogy az új Be. 844. §-a egyértelműen rendelkezik – csak az e törvényben, azaz az új Be.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén. Ezeket a feltételeket pedig az új Be. 845. §-a fejt ki, tehát ez az a jogszabályhely, amely tételesen meghatározza, hogy az állam milyen tényállás bekövetkezése esetén vállal kártalanítási kötelezettséget.

[17] A felperes keresetében arra hivatkozott, hogy 6 hónap 20 nappal hosszabb időt töltött büntetés-végrehajtási intézetben, mint ami jogszerű lett volna, mert a korábban eljár Debreceni Ítéltábla a feltételes szabadságát akkor szüntette meg, amikor annak végrehajthatósága már elévült. Az új Be. 845. § (1) (2) és (3) bekezdése egyaránt a jogerős ítéletet megelőző szabadságelvonással járó kényszerintézkedések esetén járó kártalanítás eseteit sorolja fel, tehát ezek a perbeli esetben semmiképpen nem alkalmazhatók, így a (4) bekezdés vizsgálendő, amely jogerős ítélet alapján végrehajtott szabadságvesztés esetére írja elő a kártalanítást. Azonban a (4) bekezdés is csak az a-e) pontban meghatározott esetekre tartalmazza ezt a kötelezettséget, a jelen perben pedig ezek közül egyik sem valósult meg: a felperest nem mentették fel, nem bocsátották próbára, nem írták elő szabadságvesztés helyett jóvátételi munka végzését, megrovást vagy a próbára bocsátást sem szabtak ki, az eljárást nem szüntették meg vele szemben és a kényszergyógykezelését sem rendelték el. Az elsőfokú bíróság az új Be. 845. § (4) bekezdés b) pontjának megvalósulását látta, azaz azt, hogy a terheltet a rendkívüli jogorvoslati eljárásban enyhébb büntetésre ítélték, ugyanakkor – ahogy arra az alperes helyesen hivatkozott – ilyen valójában nem történt. A Debreceni Törvényszék végzése a felperes korábbi elítélését, annak mértékét, fokozatát nem változtatta meg: a felperes büntetése ugyanúgy a korábban az Egri Városi Bíróság által összbüntetésbe foglalt büntetés maradt, a Debreceni Törvényszék 2019. decemberi végzése az összbüntetés alapjául

szolgáló korábbi ítéleteket nem érintette, ahogy a Debreceni Ítéltábla 2011-ben született jogerős ítéletét sem. A Debreceni Törvényszék pusztán arról döntött, hogy a jogerősen kiszabott és továbbra is változatlan mértékű büntetés végrehajthatósága elévült, azaz annak ellenére, hogy a büntetés mit sem változott, annak a letöltését mégsem lehetett volna 2011-ben elrendelni. Ebből összességében az következik, hogy jelen esetben egyik, új Be. -ben foglalt kártalanítási tényállás sem valósult meg, így az új Be. 844. §-ára, 845. §-ára, illetve az új Ptk. 6:564. §-ára figyelemmel a felperest kártalanítás nem illeti meg.

[18] Kétségtelen, hogy mindezek ellenére a Debreceni Törvényszék a felperest a kártalanítás lehetőségéről tájékoztatta. A kártalanítást azonban nem a bíróság tájékoztatása, hanem csak a jogszabály rendelkezése alapozhatja meg, jelen esetben pedig ez nem áll fenn.

[19] Az ítéltábla emellett kiemeli, hogy a felperes a perben maga is többször arra hivatkozott, hogy jogellenesen tartották fogva az általa állított 6 hónap 20 napon keresztül, márpedig ebből pontosan az következik, hogy a felperest kártalanítás nem illeti meg, mert a kártalanítás, a fent már kifejtettek szerint, jogszerű magatartás jogkövetkezményeként elszenvedett kár vagy nem vagyoni hátrány kompenzálására szolgál. Ha a kár vagy hátrány jogellenes magatartás vagy döntés következménye, akkor a kártalanítási kötelezettség fogalmilag kizárt.

[20] Minderre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

[21] E döntés következtében a Pp. 83. § (1) bekezdésének megfelelően, figyelemmel a Pp. 364. §-ára is, a felperes köteles megtéríteni az alperes első- és másodfokú eljárásban felmerült képviseleti költségét, amelyet az ítéltábla a felszámítottal egyezően a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, illetve a másodfokú eljárásra az (5) bekezdése alapján állapított meg. Az elsőfokú eljárásban a per tárgyának értéke 4.000.000 forint volt, így a perköltség összege ehhez igazodik. A másodfokú eljárásban az alperes fellebbezésében csak 800.000 forintot vitatott, a felperes 3.200.000 forintot vitató fellebbezésére pedig ellenkérelmet nem terjesztett elő, tehát az alperes eljárása csak a saját maga által előterjesztett fellebbezést érintette, így a másodfokú perköltség alapját is az általa vitatott érték képezte. A felperes az engedélyezett személyes költségfeljegyzési jog folytán feljegyzett kereseti és fellebbezési illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdése és 95. § (2) bekezdés a) pontja alapján köteles megfizetni.

[22] Az ítéltábla tájékoztatja a felperest, hogy a fellebbezési illeték az illetékekről szóló 1990. évi XC. törvény (Itv.) 78. § (4) bekezdése szerint a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó

bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pont].

Budapest, 2023. március 14.

dr. Hóbl Katalin s. k.
a tanács elnöke

dr. Szabó Csilla s. k.
k.
előadó bíró

dr. Rápolti Barbara s.
bíró